

Elif Shafak

10 minute și 38 de secunde
în lumea asta stranie

Traducere din limba engleză
și note de Ada Tanasă

POLIROM
2022

Cuprins

Sfârșitul	9
-----------------	---

PARTEA ÎNTÂI Mintea

Un minut	21
Două minute	43
Trei minute	61
Povestea lui Nalan	77
Patru minute	80
Povestea lui Sinan	93
Cinci minute.....	97
Șase minute.....	114
Șapte minute.....	124
Povestea lui Jameelah	146
Opt minute	150
Povestea lui Zaynab.....	158
Nouă minute	163
Zece minute.....	179
Povestea Humeyrei.....	190
Zece minute și douăzeci de secunde	194
Zece minute și treizeci de secunde.....	204
Cele opt secunde rămase	216

PARTEA A DOUA
Trupul

Morga.....	223
Cei cinci.....	231
Acest bătrân oraș frenetic.....	240
Durere.....	244
Apartamentul.....	249
Cetățenele normale.....	253
Mercedesul argintiu.....	258
Panorama.....	265
Planul.....	270
Sabotaj.....	274
Karma.....	284
Drumul.....	293
Damnații.....	298
Vizitatorii.....	304
Noaptea.....	307
Vodca.....	312
Omul mai și greșește.....	316
Întoarcerea.....	330
Înapoi spre oraș.....	337

PARTEA A TREIA
Sufletul

Podul.....	347
Peștele Betta albastru.....	354
Epilog.....	357
<i>Notă către cititor</i>	360
<i>Mulțumiri</i>	363

Mai târziu, când podul a fost deschis pentru pietoni, oamenii puteau să treacă de pe un continent pe altul. Totuși, lucru surprinzător, atâția cetățeni au ales acest loc pitoresc ca să se sinucidă, încât până la urmă autoritățile au hotărât să interzică de tot accesul pietonilor. Dar asta s-a întâmplat pe urmă. Acum era un timp al optimismului.

Cu o zi înainte se serbaseră cincizeci de ani de la fondarea Republicii Turcia. Acesta fusese în sine un mare eveniment. Iar astăzi istanbuliții sărbătoreau această realizare a ingineriei de peste 1.500 de metri lungime – reușita muncitorilor și dezvoltatorilor turci și a inginerilor britanici de la Cleveland Bridge and Engineering Company. Strâmtoarea Bosfor, lungă și îngustă cum era, fusese numită întotdeauna „gâtul Istanbulului“, iar podul o împodobește ca un colier incandescent. Colierul scânteiește sus deasupra orașului, atârând peste apele unde Marea Neagră se contopește cu Marea Marmara de o parte și Marea Egee dădea năvală să se întâlnească cu Mediterana de cealaltă.

Toată săptămâna plutise în aer un sentiment atât de intens și general de veselie, încât până și cerșetorii din oraș zâmbeau de parcă ar fi avut burțile pline. Acum, că Turcia asiatică era legată permanent de Turcia europeană, un viitor luminos aștepta întreaga țară. Podul vestea începutul unei noi ere. Turcia se afla acum, tehnic vorbind, în Europa – fie că oamenii de-acolo erau de acord sau nu.

Noaptea, artificii explodau deasupra capetelor, luminând cerul întunecat de toamnă. Pe strada bordelurilor, fetele stăteau în grupuri pe trotuar, privindu-l și fumând. Mama Acră, care se considera o mare patrioată, avea lacrimi în ochi.

— Ce pod minunat – e uriaș! a exclamat Zaynab¹²² uitându-se în sus la artificii.

— Păsările au mare noroc, a zis Leila. Închipuie-ți, pot să se cocoate pe el oricând au chef. Pescăruși, porumbei, coțofene... Iar peștii pot să înoate pe dedesubt. Delfini, bonite. Ce privilegiu. Nu ți-ar plăcea să-ți sfârșești viața așa?

— Sigur că nu, a răspuns Zaynab122.

— Ei, mie da, a zis Leila cu încăpățănare.

— Cum poți să fii așa romanțioasă, scumpo?

Nalan Nostalgia, evident amuzată, a scos un oftat exagerat. Venea s-o viziteze pe Leila din când în când, însă prezența ei o neliniștea pe Mama Acră. Legea era clară în privința asta: travestiții nu puteau munci în bordeluri – și cum nu-și puteau găsi de lucru nici în altă parte, trebuiau să muncească pe străzi.

— Ai idee cât a costat colosul ăsta? Și cine plătește pentru el – noi, poporul!

Leila a zâmbit.

— Uneori vorbești ca D/Ali.

— Vorbești de lup..., a zis Nalan arătând din cap spre stânga.

Leila s-a întors și l-a văzut pe D/Ali cum se apropie cu sacoul boțit, cu ghetetele tropăind zgomotos, cu o sacoșă mare de pânză pe umăr și un cornet de hârtie plin cu midii pane în mână.

— Pentru tine, a zis întinzându-i midiile – știa cât de mult îi plac.

D/Ali n-a mai scos o vorbă până au ajuns sus și au închis bine ușa. S-a așezat pe pat, masându-și fruntea.

— Ești bine? l-a întrebat Leila.

— Îmi pare rău. Sunt un pic zguduit. Aproape că au pus mâna pe mine de data asta.

— Cine? Polițiștii?

— Nu, Lupii Cenușii. Fasciștii. Grupul care se ocupă de zona asta.

— Fasciștii se ocupă de zona asta?

El a sfredelit-o cu privirea.

— Fiecare cartier din Istanbul are două grupuri rivale: unul de-al lor și unul de-al nostru. Din păcate, pe-aici au reușit să ne întrecă în număr. Dar ripostăm.

— Spune-mi ce s-a întâmplat.

— Am dat nas în nas cu ei după un colț, strânși acolo, țipând și râzând. Cred că sărbătoreau construirea podului. Apoi m-au văzut...

— Te cunosc?

— Păi, ne cam cunoaștem cu toții de-acum. Și chiar dacă nu ne cunoaștem, putem ghici după cum arată cineva.

Hainele erau politizate. La fel și părul de pe față – mai ales mustățile. Naționaliștii le purtau pe ale lor cu vârfurile în jos, în formă de semilună. Islamiștii le purtau tunse scurt și îngrijite. Staliniștii preferau mustăți ca de morsă, care arătau de parcă nu văzuseră niciodată o lamă de ras. D/Ali era întotdeauna proaspăt ras. Leila nu știa dacă asta transmitea vreun mesaj politic și, în caz că da, ce fel de mesaj. Se trezea studiindu-i buzele – drepte și trandafirii. Nu se uita niciodată la buzele bărbaților, evitând chiar dinadins, și o tulbura să se surprindă făcând așa ceva.

— M-au alergat rău de tot, spunea D/Ali fără să știe la ce se gândea ea. Și-aș fi putut fugi mai repede dacă n-aș fi cărat asta.

Leila s-a uitat la sacoșă.

— Ce ai în ea?

I-a arătat. Înăuntru erau sute, dacă nu mii de fluturași. A scos unul și l-a cercetat. Un desen acoperea jumătate din foaie. Muncitori din fabrică în halate albastre sub un petic de lumină venind din tavan. Femei și bărbați, cot la cot. Arătau încrezători și nepământenii, aproape angelici. A luat alt fluturaș: mineri în salopete de un albastru intens, cu fețele murdare de praf de cărbune, cu ochi mari și plini de înțelepciune sub căști. A studiat rapid ceilalți fluturași. Oamenii din ele aveau toți maxilare ferme și mușchi puternici; nu erau palizi și obosiți ca muncitorii pe care îi vedea în fiecare zi la atelierul de mobilă. În lumea comunistă a lui D/Ali, toți erau

voinici și musculoși și plesneau de sănătate. S-a gândit la fratele ei și a simțit cum i se strânge inima.

— Nu-ți plac desenele? a întrebat el privind-o.

— Ba da. *Tu* le-ai făcut?

El a dat din cap. O licărire de mândrie i-a luminat trăsăturile. Picturile lui, reproduse la o tipografie ilegală, erau distribuite prin tot orașul.

— Le lăsăm peste tot – în cafenele, restaurante, librării, cinematografe... Dar acum sunt cam îngrijorat. Dacă mă prind cu fluturașii, fasciștii mă zvântă în bătaie.

— De ce nu lași sacoșa aici? a întrebat Leila. O s-o ascund sub pat.

— Nu pot, te-aș pune în pericol.

Ea a râs încet.

— Cine-o să caute aici, scumpule? Fii fără grijă. O să stau cu ochii pe revoluție în locul tău.

În noaptea aceea, după ce ușile bordelului s-au încuiat și întregul loc s-a cufundat în tăcere, Leila a scos fluturașii. Cele mai multe dintre prostituate se duceau la casele lor să doarmă, având părinți în vârstă sau copii de îngrijit, totuși unele rămâneau acolo. Pe același culoar, o femeie sforăia zgomotos în timp ce alta vorbea în somn, cu glas rugător și șovăielnic, însă era greu să deslușești ce spunea. Leila se întinse în pat și începu să citească: *Tovarășii, fiți vigilenți. SUA, pleacă din Vietnam acum! Revoluția a început. Dictatura proletariatului.*

A studiat cuvintele, frustrată că întreaga lor putere, adevăratul lor înțeles, îi scăpa. Și-a amintit groaza tăcută a mătușicăi de fiecare dată când se uita la ceva scris. O străbătu o împunsătură de regret. De ce nu-i dăduse prin cap în copilărie s-o învețe pe maică-sa să scrie și să citească?

— Am tot vrut să te întreb ceva, a zis Leila a doua zi, când D/Ali s-a întors. După revoluție o să mai existe prostituție?

El i-a aruncat o privire goală.

— De unde-ai scos-o și pe asta?

— M-am tot întrebat ce-o să se întâmple cu noi dacă învingeți.

— Ție n-o să ți se întâmple nimic rău – nici prietenilor noștri. Uite ce-i, tu nu ești vinovată de nimic din toate astea. Capitalismul e de vină. Sistemul inuman care creează profituri pentru burghezia imperialistă pe moarte și conspiratorii lor abuzând de cei slabi și exploatănd clasa muncitoare. Revoluția îți va apăra drepturile. Și tu ești proletară, membră a clasei muncitoare, nu uita lucrul ăsta.

— Dar o să închideți locul ăsta sau o să-l țineți deschis? Și ce-o să se întâmple cu Mama Acră?

— Madama nu e altceva decât o capitalistă exploatoare, cu nimic mai bună decât o plutocrată băutoare de șampanie. Leila n-a zis nimic.

— Uite ce-i, femeia aia scoate profit de pe urma trupului tău. Al tău și al multor alora. După revoluție va trebui să fie pedepsită – pe drept, desigur. Dar o să închidem toate bordelurile și o să curățăm cartierele roșii. O să fie transformate în fabrici. Prostituatele și femeile care fac trotuarul o să devină muncitoare în fabrică – sau țărănci.

— O, unora dintre prietenele mele s-ar putea să nu le placă asta, a zis Leila mijindu-și ochii de parcă ar fi scrutat un viitor în care Nalan Nostalgia fugea într-o rochiță scurtă și pe tocuri din lanul de porumb în care fusese silită să muncească.

D/Ali părea să se gândească la același lucru. O întâlnise pe Nalan de câteva ori și era impresionat de voința ei. Nu știa ce-ar fi gândit Marx despre oamenii ca ea. Sau Troțki, dacă e vorba pe-așa. Nu-și amintea să fi citit nimic, în toate cărțile pe care le studiasse, despre travestiți care nu mai voiau să fie țărani.

— Sunt sigur că vom găsi ceva potrivit de lucru pentru prietenele tale.

Leila a zâmbit, plăcându-i în secret să-i asculte discursul înflăcărat, însă vorbele care i-au ieșit pe gură nu reflectau asta.

— Cum poți să crezi în toate astea? Mie mi se par o fantezie.

— Nu sunt o fantezie. Nici un vis. E cursul istoriei, s-a bosumflat el rănit. Poți să faci un râu să curgă invers? Nu poți. Istoria curge, implacabil și logic, spre comunism. Mai devreme sau mai târziu, o să vină și ziua cea mare.

Văzând că se supără așa ușor, Leila s-a simțit cuprinsă de un val de tandrețe pentru el. Mâna i s-a lăsat ușor pe umărul lui, așezându-se acolo ca o rândunică în cuib.

— Dar am un vis, dacă mă întrebi, a zis D/Ali și a închis ochii strâns, nevrând să-i vadă fața când auzea ce se pregătea să-i spună. E despre tine, de fapt.

— A, da? Care?

— Vreau să te măriți cu mine.

Tăcerea care s-a lăsat era atât de adâncă, încât Leila, fără să-și ia privirea de la D/Ali, auzea murmurul slab al valurilor în port și duduitul motorului unui vas de pescuit pe apă. A tras aer în piept, dar parcă nu-i ajungea în plămâni, așa de plin și-l simțea. Apoi s-a declanșat alarma ceasului, făcându-i pe amândoi să tresară. De curând, Mama Acră pusese câte un ceas în fiecare cameră, astfel încât nici un client să nu mai întârzie după ce i se termina ora.

Leila se îndreptă de spate.

— Fă-mi o favoare, te rog. Nu-mi mai spune asemenea lucruri.

D/Ali a deschis ochii.

— Te-ai supărat? Nu te supăra.

— Uite ce-i, sunt lucruri pe care n-ar trebui să le spui niciodată în locul ăsta. Chiar dacă ai intenții bune, și nu mă îndoiesc că ai. Dar trebuie să-ți spun clar: Nu-mi plac discuțiile de genul ăsta. Mi se par foarte... supărătoare.